

LIETUVOS – TURKIJOS DVIŠALĖ PREKYBA

2022 m. gegužės 13 d.

I. Turkijos ekonomika ir tarptautinė prekyba

Svarbiausi Turkijos ekonomikos sektoriai pagal sukuriama pridėtinę vertę 2020 m. buvo pramonė (26%, iš jų 22% - apdirbamoji gamyba), didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių remontas (14%), viešasis administravimas, gynyba, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinio darbo veikla (14%), transporto ir saugojimo veikla (8,9%), žemės ūkio, miškininkystės ir žvejybos sektorius (7,5%), nekilnojamojo turto operacijos (7,0%).

2021 m. Turkijos prekių eksportas siekė 190 mlrd. EUR. Prekyba su ES rinka (ES-27) sudarė 42% Turkijos prekių eksporto (į Vokietiją – 8,6%, Italiją – 5,1%, Ispaniją – 4,3%), o iš ES nepriklausančių šalių 6,5% eksporto vertės tenka JAV, 6,1% - Jungtinei Karalystei ir 4,9% – Irakui.

2021 m. Turkijos importas siekė 229 mlrd. EUR ir 32% importo vertės teko ES valstybėms narėms (iš Vokietijos – 8,0%, Italijos – 4,3%, Prancūzijos – 2,9%), o iš ES nepriklausančių šalių – 12% importo atvežama iš Kinijos, 11% – Rusijos, 4,8% – JAV.

Šaltiniai: Eurostat, ICT Trade Map.

II. Lietuvos ir Turkijos dvišalė prekyba

1 lentelė. Prekybos tarp Lietuvos ir Turkijos pagrindiniai rodikliai 2019-2021 m.

	2019		2020		2021	
	Dalis, %	Vieta	Dalis, %	Vieta	Dalis, %	Vieta
Prekės						
Šalies dalis bendrame Lietuvos prekių eksporte	0.8 %	23	1.2 %	20	1.5 %	18
Šalies dalis lietuviškos kilmės prekių eksporte	1.0 %	23	1.8 %	17	2.0 %	15
Šalies dalis Lietuvos prekių reeksporte	0.5 %	25	0.3 %	27	0.7 %	22
Šalies dalis Lietuvos prekių importe	0.6 %	26	0.6 %	24	0.7 %	22
Paslaugos						
	2019	2020	2021			
Šalies dalis Lietuvos paslaugų eksporte	0.9 %	22	0.2 %	36	0.2 %	40
Šalies dalis Lietuvos paslaugų importe	1.0 %	24	0.3 %	36	1.0 %	26

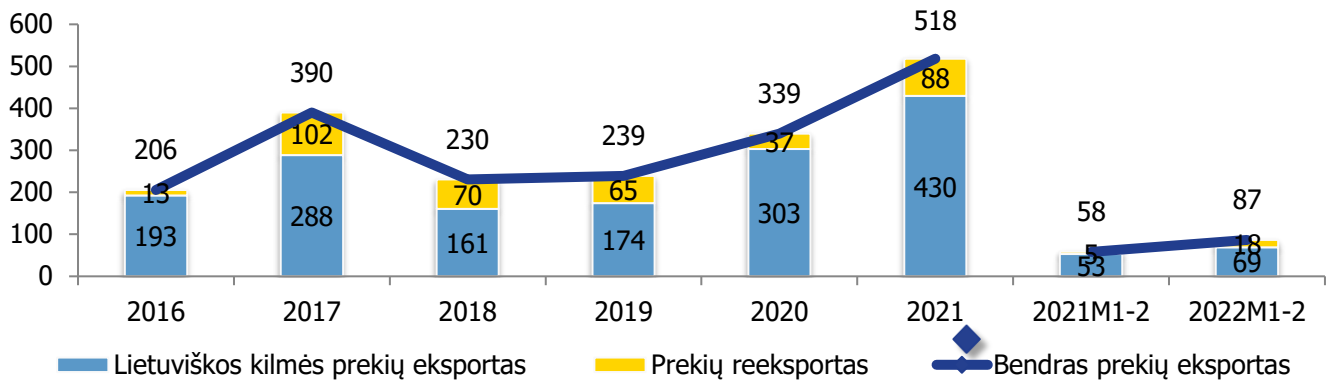
Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas, Lietuvos bankas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

III. Prekyba prekėmis

2021 m. Turkija buvo 18-a didžiausia Lietuvos prekių eksporto rinka, kuriai teko 1.5% (518 mln. EUR) viso Lietuvos prekių eksporto. Beveik 83% Lietuvos prekių eksporto į Turkiją 2021 m. sudarė lietuviškos kilmės prekių eksportas, o likusią dalį (17%) – prekių reeksportas. Palyginti su 2020 m., Lietuvos prekių eksportas į Turkiją padidėjo 53%, daugiausiai dėl geležies ir plieno (juodųjų metalų) eksporto didėjimo. Per 2022 m. sausio-vasario mėn. bendras Lietuvos prekių eksportas į Turkiją, palyginti su atitinkamu 2021 m. laikotarpiu didėjo 49% arba 29 mln. EUR.

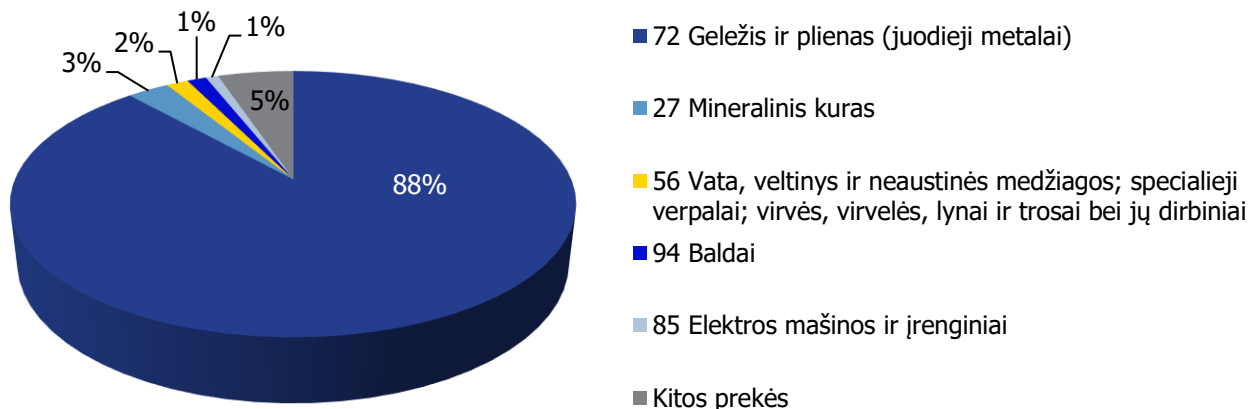
1 pav. Lietuvos prekių eksportas į Turkiją, 2016-2022 m. 1-2 mėn., mln. EUR

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

Lietuviškos kilmės prekės Turkija 2021 m. buvo 15-a didžiausia eksporto rinka, kuriai teko 2% (430 mln. EUR) viso lietuviškos kilmės prekių eksporto. Lietuviškos kilmės prekių į Turkiją eksporto struktūroje didžiausią dalį sudarė geležis ir plienas (juodieji metalai) – 88% arba 380 mln. EUR (1-a didžiausia eksporto rinka), mineralinis kuras – 2.8% arba 12 mln. EUR (15-a didžiausia eksporto rinka), vata, veltinys, specialieji verpalai; virvės bei jų dirbiniai – 1.5% arba 6.4 mln. EUR (7-a didžiausia eksporto rinka), baldai – 1.3% arba 5.6 mln. EUR (32-a eksporto rinka), elektros mašinos ir įrenginiai – 0.9% arba 3.7 mln. EUR (33-a eksporto rinka). Palyginti su 2020 m., lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė į Turkiją padidėjo 42% arba 127 mln. EUR. Labiausiai didėjimą lėmė geležis ir plienas (juodieji metalai). Per 2022 m. sausio-vasario mėn. lietuviškos kilmės prekių eksportas į Turkiją, palyginti su atitinkamu 2021 m. laikotarpiu, didėjo 30% arba 16 mln. EUR.

2 pav. Lietuviškos kilmės prekių eksporto į Turkiją struktūra 2021 m.

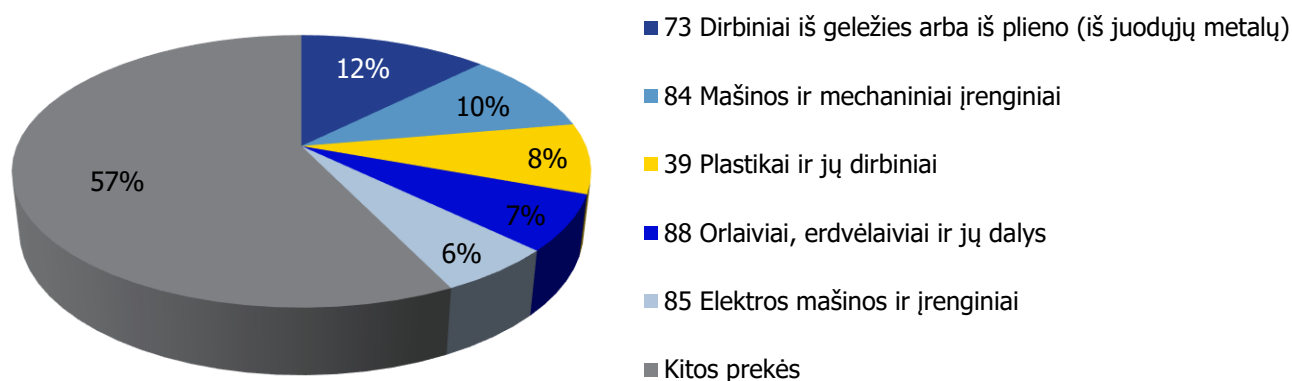

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

2021 m. Turkija buvo 22-a didžiausia Lietuvos prekių importo rinka ir jai teko 0.7% (271 mln. EUR) viso Lietuvos prekių importo. Iš Turkijos 2021 m. daugiausia importuota dirbinių iš geležies arba iš plieno (iš juodųjų metalų) – 12% arba 34 mln. EUR (8-a didžiausia importo rinka), mašinų ir mechaninių įrenginių –

9.7% arba 26 mln. EUR (20-a didžiausia importo rinka), plastikų ir jų dirbinių – 8.3% arba 23 mln. EUR (21-a didžiausia importo rinka), orlaivių, erdvėlaivių ir jų dalių – 6.6% arba 18 mln. EUR (2-a didžiausia importo rinka). Palyginti su 2020 m., prekių importas iš Turkijos padidėjo 43%.

3 pav. Lietuvos importo iš Turkijos struktūra 2021 m.

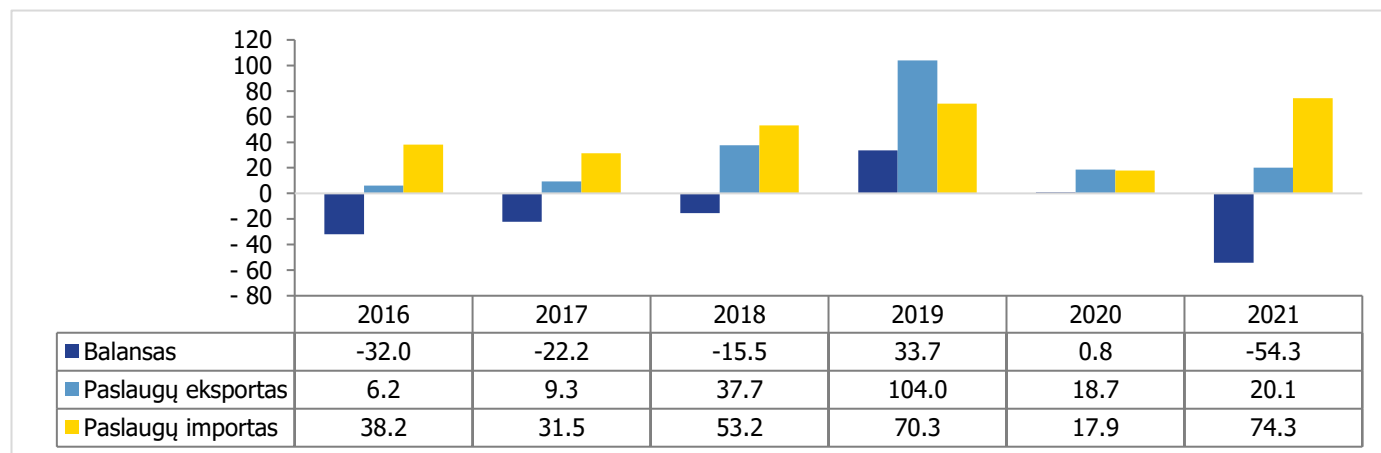

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

IV. Prekyba paslaugomis

2021 m. Turkija užėmė 40-ą vietą Lietuvos paslaugų eksporto rinkoje, kuriai teko 0.2% (20 mln. EUR) viso Lietuvos paslaugų eksporto. Paslaugų importas iš Turkijos siekė 74 mln. EUR, tai sudarė 1% viso Lietuvos paslaugų importo 2021 m., o Turkija buvo 26-a didžiausia tiekėja paslaugų importuotojams Lietuvoje.

4 pav. Lietuvos ir Turkijos užsienio prekyba (paslaugos) 2016-2021 mln. EUR

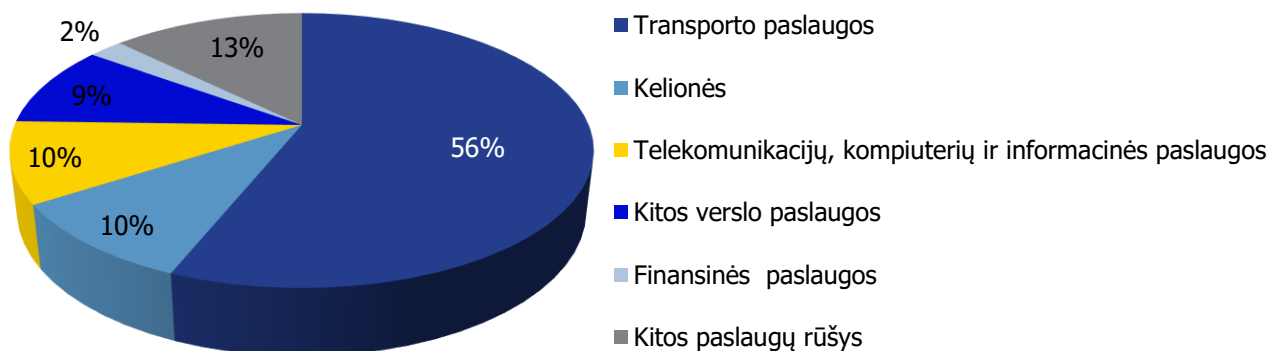
Šaltinis: Lietuvos bankas.

2021 m. iš Lietuvos į Turkiją daugiausia buvo eksportuota transporto paslaugų – 56% arba 11 mln. EUR (32-a eksporto rinka), kelionių – 9.7% arba 1.9 mln. EUR (29-a didžiausia eksporto rinka), telekomunikacijų,

kompiuterių ir informacinių paslaugų – 9.6% arba 1.9 mln. EUR (42-a eksporto rinka), kitų verslo paslaugų – 9.5% arba 1.9 mln. EUR (43-a eksporto rinka), finansinių paslaugų – 2.3% arba 0.5 tūkst. EUR (53-a eksporto rinka). Per 2021 m. Lietuvos paslaugų eksporto vertė į Turkijos rinką padidėjo 7.3% iki 20 mln. EUR.

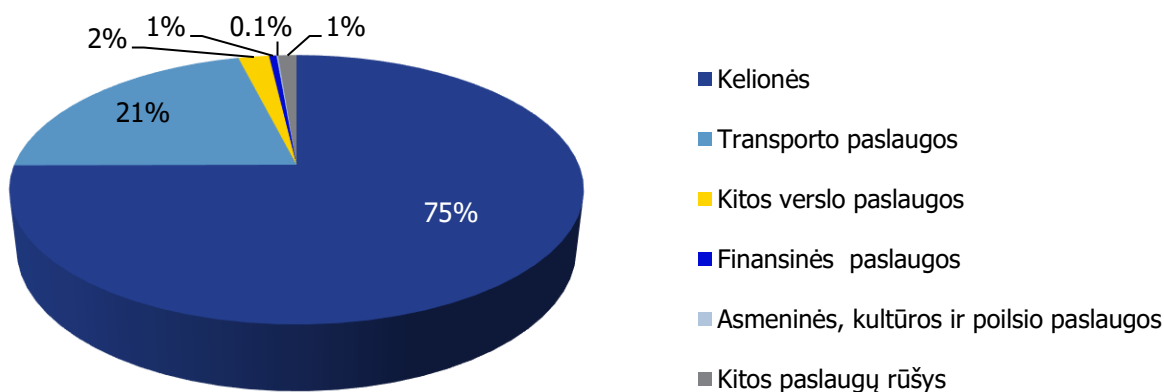
5 pav. Paslaugų eksporto iš Lietuvos į Turkiją struktūra 2021 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

2021 m. iš Turkijos į Lietuvą daugiausiai buvo importuota kelionių – 75% arba 56 mln. EUR (2-a didžiausia importo tiekėja), transporto paslaugų – 21% arba 16 mln. EUR (37-a importo tiekėja), kitų verslo paslaugų – 2.1% arba 1.5 mln. EUR (43-a importo tiekėja), finansinių paslaugų – 0.5% arba 370 tūkst. EUR (39-a importo tiekėja), asmeninės, kultūros ir poilsio paslaugų – 0.1% arba 80 tūkst. EUR (29-a didžiausia importo tiekėja). Per 2021 m. paslaugų importo vertė iš Turkijos išaugo 316% iki 74 mln. EUR.

6 pav. Lietuvos paslaugų importo iš Turkijos struktūra 2021 m.

Šaltinis: Lietuvos bankas.

V. PERSPEKTYVŪS SEKTORIAI

Eksporto galimybių vertinimo modeliu (EGVM)¹ nustatyta apie 831 prekių grupių (6 ženklų kombinuotosios nomenklatūros lygiu), turinčių geriausias galimybes lietuviškos kilmės prekių eksportui į Turkijos rinką. Perspektyviausi sektoriai lietuviškos kilmės prekių eksportui į Turkiją yra šie: chemijos pramonės produktai, tekstilės gaminiai, inžinerinės pramonės gaminiai bei maisto produktai.

2 lentelė. Didžiausią eksporto potencialą Turkijos rinkoje turintys Lietuvos sektoriai pagal EGVM.

Pramonės šaka (pagal EVRK 2 red.)	Potencialios eksporto galimybės
IŠ VISO	831
Chemikalų ir chemijos produktų gamyba	178
Tekstilės gaminių gamyba	129
Niekur kitur nepriskirtų mašinų ir įrangos gamyba	93
Pagrindinių metalų gamyba	64
Maisto produktų gamyba	53
Augalininkystė ir gyvulininkystė, medžioklė ir susijusių paslaugų veikla	33
Popieriaus ir popieriaus gaminių gamyba	31
Kitų nemetalo mineralinių produktų gamyba	29
Metalo gaminių, išskyrus mašinas ir įrenginius, gamyba	28
Kitos	193

Šaltinis: UN Comtrade, Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

¹ Eksporto galimybių vertinimo modelis (EGVM) naudojamas perspektyvių eksporto galimybių identifikacijai. Modelis atsižvelgia į atskleistąjį santykinį pranašumą (produktus, kuriuose Lietuva turi santykinį pranašumą eksporto rinkose), nagrinėjamo produkto trumpalaikį ir ilgalaikį importo vertės augimą, importo rinkos dydį, rinkos koncentracijos laipsnį (kuo indeksas mažesnis, tuo lengvesnis produkto įvedimas į rinką) ir importo muitus.